

BÀI 18. PHƯƠNG TRÌNH QUY VỀ PHƯƠNG TRÌNH BẬC HAI

LÝ THUYẾT.

1. Phương trình dạng: $\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{dx^2 + ex + f}$

Để giải phương trình:

Ta làm như sau: $\sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{dx^2 + ex + f}$

Bước 1: Bình phương hai vế, rút gọn rồi giải phương trình bậc 2 hoặc bậc nhất.

Bước 2: Thử lại các giá trị x tìm được có thỏa phương trình ban đầu hay không? Sau đó kết luận nghiệm

$$\text{Hoặc } \sqrt{ax^2 + bx + c} = \sqrt{dx^2 + ex + f} \Leftrightarrow \begin{cases} ax^2 + bx + c \geq 0 \\ dx^2 + ex + f \geq 0 \\ ax^2 + bx + c = dx^2 + ex + f \end{cases}$$

Ví dụ: Giải phương trình $\sqrt{2x^2 - 4x - 2} = \sqrt{x^2 - x - 2}$

Lời giải

Bình phương hai vế của phương trình ta được: $2x^2 - 4x - 2 = x^2 - x - 2$

Sau khi thu gọn ta được $x^2 - 3x = 0$

Từ đó tìm được $x = 0$ hoặc $x = 3$

Thay lần lượt hai giá trị này của x vào phương trình đã cho, ta thấy chỉ có $x = 3$ thỏa mãn.

Vậy nghiệm của phương trình đã cho là $x = 3$.

Ví dụ: Giải các phương trình sau:

a) $\sqrt{3x^2 - 6x + 1} = \sqrt{-2x^2 - 9x + 1}$

b) $\sqrt{2x^2 - 3x - 5} = \sqrt{x^2 - 7}$

Lời giải

a) $\sqrt{3x^2 - 6x + 1} = \sqrt{-2x^2 - 9x + 1}$

Bình phương hai vế của phương trình ta được $3x^2 - 6x + 1 = -2x^2 - 9x + 1$.

Sau khi thu gọn ta được $5x^2 + 3x = 0$.

Từ đó tìm được $x = 0$ hoặc $x = -\frac{3}{5}$.

Thay lần lượt hai giá trị này của x vào phương trình đã cho, ta thấy $x = 0$ và $x = -\frac{3}{5}$ thỏa mãn.

Vậy tập nghiệm của phương trình đã cho là $S = \left\{0; -\frac{3}{5}\right\}$

b) $\sqrt{2x^2 - 3x - 5} = \sqrt{x^2 - 7}$

Bình phương hai vế của phương trình ta được $2x^2 - 3x - 5 = x^2 - 7$.

Sau khi thu gọn ta được $x^2 - 3x + 2 = 0$.

Từ đó tìm được $x = 1$ hoặc $x = 2$.

Thay lần lượt hai giá trị này của x vào phương trình đã cho, ta thấy không có giá trị nào thỏa mãn.

Vậy tập nghiệm của phương trình đã cho là $S = \emptyset$.

2. Phương trình dạng: $\sqrt{ax^2 + bx + c} = dx + e$

Để giải phương trình:

Ta làm như sau: $\sqrt{ax^2 + bx + c} = dx + e$

Bước 1: Bình phương hai vế, rút gọn rồi giải phương trình bậc 2 hoặc bậc nhất.

Bước 2: Thử lại các giá trị x tìm được có thỏa phương trình ban đầu hay không? Sau đó kết luận nghiệm

Hoặc $\sqrt{ax^2 + bx + c} = dx + e \Leftrightarrow \begin{cases} dx + e \geq 0 \\ ax^2 + bx + c = (dx + e)^2 \end{cases}$

Ví dụ: Giải phương trình $\sqrt{2x^2 - 5x - 9} = x - 1$

Lời giải

Bình phương hai vế của phương trình ta được:

$$2x^2 - 5x - 9 = x^2 - 2x + 1.$$

Sau khi thu gọn ta được $x^2 - 3x - 10 = 0$.

Từ đó tìm được $x = -2$ hoặc $x = 5$.

Thay lần lượt hai giá trị này của x vào phương trình đã cho, ta thấy chỉ có $x = 5$ thỏa mãn.

Vậy nghiệm của phương trình đã cho là $x = 5$.

Ví dụ: Giải các phương trình sau:

b) $\sqrt{2x^2 + x + 3} = 1 - x$

b) $\sqrt{3x^2 - 13x + 14} = x - 3$

Lời giải

c) Bình phương hai vế của phương trình ta được $2x^2 + x + 3 = 1 - 2x + x^2$

Sau khi thu gọn ta được $x^2 + 3x + 2 = 0$

Từ đó tìm được $x = -1$ hoặc $x = -2$

Thay lần lượt hai giá trị này của x vào phương trình đã cho, ta thấy $x = -1$ hoặc $x = -2$ thỏa mãn.

Vậy tập nghiệm của phương trình đã cho là $S = \{-1; -2\}$.

d) Bình phương hai vế của phương trình ta được $3x^2 - 13x + 14 = x^2 - 6x + 9$.

Sau khi thu gọn ta được $2x^2 - 7x + 5 = 0$.

Từ đó tìm được $x = 1$ hoặc $x = \frac{5}{2}$.

Thay lần lượt hai giá trị này của x vào phương trình đã cho, ta thấy không có giá trị nào thỏa mãn.

Vậy tập nghiệm của phương trình đã cho là $S = \emptyset$.

*Chú ý: Một số dạng phương trình chứa ẩn dưới dấu căn khác

1) Dạng: $\sqrt{A} = B \Leftrightarrow \begin{cases} B \geq 0 \\ A = B^2 \end{cases}$ 2) Dạng: $\sqrt{A} + \sqrt{B} = \sqrt{C} \Leftrightarrow \begin{cases} A \geq 0; B \geq 0 \\ A + B + 2\sqrt{AB} = C \end{cases}$

3) Dạng: $\sqrt{A} + \sqrt{B} = \sqrt{C} + \sqrt{D}$.

* Nếu $A+B = C+D$ (hoặc $A.B = C.D$) thì bình phương 2 vế ta được phương trình tương đương.

* Nếu $A+C = B+D$ (hoặc $A.C = B.D$) thì phải đưa phương trình về dạng:

$$\sqrt{A} - \sqrt{C} = \sqrt{D} - \sqrt{B}$$

sau đó bình phương hai vế, tìm nghiệm sau đó thử lại để chọn nghiệm.

4) Dạng: $\sqrt[3]{A} + \sqrt[3]{B} = \sqrt[3]{C}$

* Lập phương hai vế ta được: $A + B + 3\sqrt[3]{AB}(\sqrt[3]{A} + \sqrt[3]{B}) = C$.

Sau đó thay thế: $\sqrt[3]{A} + \sqrt[3]{B} = \sqrt[3]{C}$ vào phương trình, ta được: $A + B + 3\sqrt[3]{ABC} = C$

Chú ý: sự thay thế này có thể dẫn đến nghiệm ngoại lai, vì vậy phải thử lại nghiệm.

BÀI TẬP SÁCH GIÁO KHOA.

6.20 Giải các phương trình sau:

a) $\sqrt{3x^2 - 4x - 1} = \sqrt{2x^2 - 4x + 3}$

b) $\sqrt{x^2 + 2x - 3} = \sqrt{-2x^2 + 5}$

c) $\sqrt{2x^2 + 3x - 3} = \sqrt{-x^2 - x + 1}$

d) $\sqrt{-x^2 + 5x - 4} = \sqrt{-2x^2 + 4x + 2}$

6.21 Giải các phương trình sau:

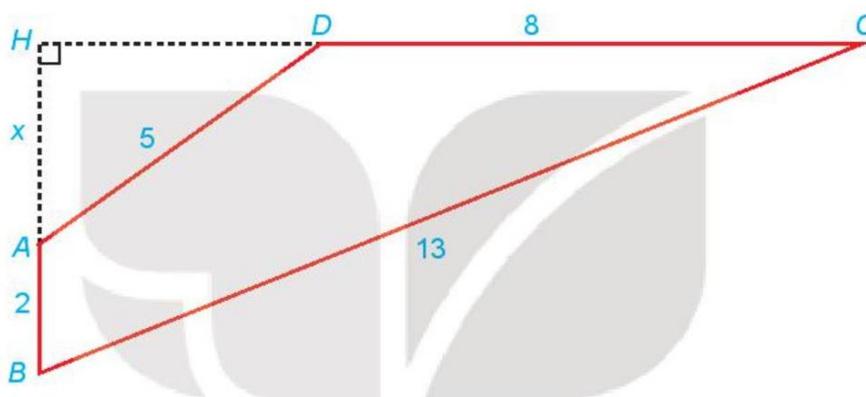
a) $\sqrt{6x^2 + 13x + 13} = 2x + 4$

b) $\sqrt{2x^2 + 5x + 3} = -3 - x$

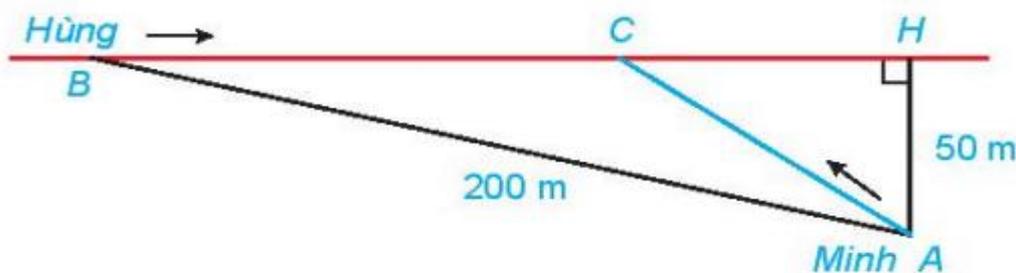
c) $\sqrt{3x^2 - 17x + 23} = x - 3$

d) $\sqrt{-x^2 + 2x + 4} = x - 2$

6.22 Cho tứ giác $ABCD$ có $AB \perp CD$; $AB = 2$; $BC = 13$; $CD = 8$; $DA = 5$. Gọi H là giao điểm của AB và CD và đặt $x = AH$. Hãy thiết lập một phương trình để tính độ dài x , từ đó tính diện tích tứ giác $ABCD$.

6.23 Hằng ngày bạn Hùng đều đón bạn Minh đi học tại một vị trí trên lề đường thẳng đến trường. Minh đứng tại vị trí A cách lề đường một khoảng $50m$ để chờ Hùng. Khi nhìn thấy Hùng đạp xe đến địa điểm B , cách mình một đoạn $200m$ thì Minh bắt đầu đi bộ ra lề đường để bắt kịp xe. Vận tốc đi bộ của Minh là $5km/h$, vận tốc xe đạp của Hùng là $15km/h$. Hãy xác định vị trí C trên lề đường (H.6.22) để hai bạn gặp nhau mà không bạn nào phải chờ người kia (làm tròn kết quả đến hàng phần mười).

Hình 6.22

HỆ THỐNG BÀI TẬP TỰ LUẬN.

- Câu 1:** Giải phương trình $\sqrt{3x^2 + 6x + 3} = \sqrt{2x^2 - 5x + 3}$
- Câu 2:** Giải phương trình $\sqrt{2x^2 - 3x + 1} = \sqrt{x^2 + 2x - 3}$
- Câu 3:** Giải phương trình $\sqrt{3 + 2x - x^2} = \sqrt{x^2 - 4x + 3}$
- Câu 4:** Giải phương trình $\sqrt{-x^2 + 9x - 5} = x$
- Câu 5:** Giải phương trình $\sqrt{3x^2 + 6x + 3} = 2x + 1$
- Câu 6:** Giải phương trình $\sqrt{2x^2 - 3x + 1} = x - 1$:
- Câu 7:** Giải phương trình $\sqrt{3 - 3x - x^2} = x$
- Câu 8:** Giải phương trình $\sqrt{3x^2 - 4x + 4} = 3x + 2$.
- Câu 9:** Giải phương trình $\sqrt{x - 1} = x - 3$
- Câu 10:** Giải phương trình $(x^2 - 4x + 3)\sqrt{x - 2} = 0$
- Câu 11:** Giải phương trình $(x^2 - 3x + 2)\sqrt{x - 3} = 0$
- Câu 12:** Giải phương trình $\sqrt{2x - 3} = x - 3$
- Câu 13:** Giải phương trình $\sqrt{x^2 - 4x + 3} = \sqrt{1 - x}$
- Câu 14:** Biết phương trình (ẩn x): $\sqrt{x - 1} = 5 - m$ có nghiệm. Khi đó tìm số các giá trị nguyên dương của tham số m
- Câu 15:** Tính tổng S tất cả các nghiệm của phương trình $\sqrt{x^2 + 3x - 2} = \sqrt{1 + x}$
- Câu 16:** Phương trình $(x^2 + 5x + 4)\sqrt{x + 3} = 0$ có bao nhiêu nghiệm?
- Câu 17:** Tập nghiệm của phương trình $(x + 3)\sqrt{10 - x^2} = x^2 - x - 12$
- Câu 18:** Giải phương trình $x - \sqrt{2x + 7} = -4$
- Câu 19:** Tính tổng các nghiệm của phương trình $\sqrt{6 - 5x} = 2 - x$
- Câu 20:** Giải phương trình $2\sqrt{x + 5} + 1 = x + \sqrt{x + 5}$
- Câu 21:** Phương trình $(x - 1)\sqrt{5x + 1} = x^2 - 1$ có bao nhiêu nghiệm
- Câu 22:** Giải phương trình $\sqrt{5x + 6} = x - 6$
- Câu 23:** Số nghiệm của phương trình $\sqrt{3x^2 - 9x + 7} = x - 2$
- Câu 24:** Giải phương trình $(x - 3)(\sqrt{4 - x^2} - x) = 0$
- Câu 25:** Giải phương trình $\sqrt{x^2 - 6x + 17} = 2x - 1$
- Câu 26:** Tìm m để phương trình $(x^2 + 4x + 3)\sqrt{x - m} = 0$ có đúng hai nghiệm phân biệt.
- Câu 27:** Tập hợp các giá trị của tham số m để phương trình $\frac{x^2 - 2(m + 1)x + 6m - 2}{\sqrt{x - 2}} = \sqrt{x - 2}$ có nghiệm duy nhất
- Câu 28:** Giải phương trình $\sqrt{3x + 7} - \sqrt{x + 1} = 2$
- Câu 29:** Tìm tham số m để phương trình $(x^2 - x)\sqrt{x - m} = 0$ chỉ có một nghiệm

- Câu 30:** Cho phương trình $\sqrt{x^2 - 10x + m} = 2 - x$. Tìm tất cả các giá trị thực của tham số m để phương trình đã cho vô nghiệm.
- Câu 31:** Cho phương trình $\sqrt{2x + m} = x - 1$ (1). Tất cả giá trị của m để phương trình có hai nghiệm phân biệt lớn hơn 1.
- Câu 32:** Giải phương trình $x^2 - 2x - 8 = 4\sqrt{(4-x)(x+2)}$
- Câu 33:** Giải phương trình $2\sqrt{x^2 - 8x} = x^2 - 8x - 3$
- Câu 34:** Giải phương trình $(x-1)(x-3) + 3\sqrt{x^2 - 4x + 5} - 2 = 0$
- Câu 35:** Giải phương trình $(x+4)(x+1) - 3\sqrt{x^2 + 5x + 2} = 6$
- Câu 36:** Phương trình: $5\sqrt{x^3 + x^2 - 2x} = 2x^2 + 6x - 2$ với nghiệm có dạng $\frac{a \pm \sqrt{b}}{c}$ tính $S = a + b + c$
- Câu 37:** Phương trình: $13\sqrt{x^3 + x^2 - 6x} = 5x^2 + 21x - 12$ với nghiệm có dạng $\frac{a \pm b\sqrt{c}}{d}$ tính $S = a + b + c + d$
- Câu 38:** Tính tổng các bình phương các nghiệm của phương trình $(x+4)(x+1) - 3\sqrt{x^2 + 5x + 2} = 6$
- Câu 39:** Tính tích các nghiệm của phương trình $x^2 + 2x\sqrt{x - \frac{1}{x}} = 3x + 1$
- Câu 40:** Giải phương trình $x(x+5) = 2\sqrt[3]{x^2 + 5x - 2} - 2$
- Câu 41:** Có bao nhiêu giá trị nguyên của m để phương trình $\sqrt{x+4} + \sqrt{4-x} + 2\sqrt{-x^2 + 16} - m + 2 = 0$ có nghiệm
- Câu 42:** Tập tất cả các giá trị của tham số m để phương trình $x^2 + \sqrt{1-x^2} = m$ có nghiệm là $[a; b]$. Tính $S = a + b$.
- Câu 43:** Tổng bình phương các nghiệm của phương trình $x^3 + 1 = 2\sqrt[3]{2x-1}$ trên tập số thực bằng
- Câu 44:** Giải phương trình $x + \sqrt{5 + \sqrt{x-1}} = 6$ ta được nghiệm dạng $x_0 = \frac{a - \sqrt{b}}{c}$, với a, b, c là các số nguyên tố. Tính $P = a + b + c$.
- Câu 45:** Giải phương trình $x + \sqrt{11 + \sqrt{x-1}} = 12$ ta được nghiệm dạng $x_0 = \frac{a - \sqrt{b}}{c}$, với a, b, c là các số nguyên tố. Tính $P = a + b + c$.
- Câu 46:** Cho phương trình $\sqrt{x-1} + \sqrt{5-x} + 3\sqrt{(x-1)(5-x)} = m$. Có tất cả bao nhiêu giá trị nguyên của m để phương trình trên có nghiệm?
- Câu 47:** Giải phương trình $\sqrt{3x^2 + 5x + 8} - \sqrt{3x^2 + 5x + 1} = 1$
- Câu 48:** Giải phương trình: $4x^2 + 12x\sqrt{x+1} = 27(x+1)$ trên $\mathbb{R}$: ta được nghiệm $x = a$; $x = \frac{b - c\sqrt{d}}{e}$ trong đó $a; b; c; d; e$ là các số tự nhiên và $\frac{b}{e}$ tối giản. Khi đó tính giá trị của biểu thức $F = a + b - c + d - e$